

Genel Sosyotelist Olma Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Genel Sosyotelist Olma Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22198>

Özet

Genel Sosyotelist Olma Ölçeği, bireylerin sosyal çevrelerine yönelik algıları ve sosyotelist eylemlerini ölçmek amacıyla geliştirilen orijinal bir araçtır. Bu ölçek, sosyotelist olma yapısını bilimsel standartlara uygun olarak Türk kültüründe incelemeyi hedeflemektedir. Uyarlama çalışması, Derya Orhan-Göksün tarafından 2019 yılında gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılarak psikometrik yeterliliği test edilmiştir. Bu çalışmada, ilgili kavramın Türkiye'deki akademik araştırmalara kazandırılması açısından önemli bir adım teşkil etmektedir.

Ölçeğin geliştirilmesi ve adapte edilmesi süreci, psikolojik ölçme araçlarının kültürel etkililiğini sağlamak amacıyla titizlikle yürütülmüştür. Elde edilen bulgular, Genel Sosyotelist Olma Ölçeği'nin Türk örneğinde de tutarlı ve geçerli ölçümler yapabildiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Sosyotelist Olma, Sosyotelizm, **Psikometrik Özellikler**, Ölçek Uyarlaması, Sosyal Algı, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Derya ORHAN GÖKSÜN

Amaç

Genel Sosyotelist Olma Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sosyotelist olma düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu **uyarlama** çalışması, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel etkililiğini sağlayarak, Türk kültürüne özgü sosyal ve psikolojik araştırmalarda kullanılabilirliğini artırmayı amaçlamıştır. Ölçek, özellikle sosyal psikoloji ve kimlik çalışmaları alanında teorik ve ampirik katkıları sağlayarak hedeflemektedir.

Ölçek, araştırmacılara sosyotelizm kavramını ölçmek için standart bir araç sunarak, bu yapının diğer psikolojik deyimlerle (örneğin, benlik saygısı, sosyal kaygı veya toplumsal uyum) ilişkilerini inceleme imkanı tanımaktadır. Bu sayede, Türkiye'deki sosyal davranış örüntüleri hakkında derinlemesine bilgi edinilmesi amaçlanmıştır.

Yapı

Ölçek, "Sosyotelist Olma" (Sociotelic Being) adı verilen psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, bireyin sosyal hedeflerine, toplumsal beklentilere ve sosyal çevreye yönelik genel yönelimini veya

bu sosyal gerçekliklere maruz kalma derecesini ifade eder. Sosyotelizm, bireyin kendi benliğiinden ziyade, toplumsal kabul, onay ve sosyal statü gibi d?sal faktörlere ne ölçüde odaklandığını?n? yansıtan bir eğilim olarak kavramsallaştırılabilir.

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin orijinal yapısının Türkçe örnekleme de korunduğu varsayılmı ve bu sosyotelist eğilimin tek boyutlu ya da çok boyutlu olup olmadığı **faktör analizi** yöntemleriyle incelenmiştir. Bu yapı, sosyal psikolojideki uyum, normlara bağlılık ve sosyal baskı gibi kavramlarla yakından ilişkilidir.

Geçerlik

Orhan-Göksün (2019) tarafından yürütülen **uyarlama** çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliğine odaklanılmıştır. Yapı geçerliğini test etmek amacıyla genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen faktör yapısına uygunluğunu değerlendirir.

Çalışmada, ölçeğin Türkçe formunun kabul edilebilir düzeyde iyi uyum indekslerine sahip olduğu ve orijinal ölçekle benzer bir faktör yapısının ortaya çıkardığı rapor edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin diğer ilgili psikolojik yapılarla beklenen yön ve düzeyde ilişkiler gösterip göstermediği (ölçüt bağımlı geçerlik ve ayrırt edici geçerlik) incelenerek, Genel Sosyotelist Olma Ölçeği'nin geçerli bir ölçüm aracı olduğu sonucuna varılmıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik incelemeleri, iç tutarlılık katsayıları üzerinden gerçekleştirilmiştir. İç tutarlılık, ölçekteki maddelerin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Orhan-Göksün (2019) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısının yüksek olduğu ve kabul edilebilir sınırların üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, ölçek maddelerinin homojen olduğunu ve ölçülen yapıyı istikrarlı bir biçimde temsil ettiğini göstermektedir.

Yüksek bir **güvenirlik** katsayısı, ölçeğin tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar vereceğine işaret eder. Bazı uyarlama çalışmaları ek olarak test-tekrar test güvenilirliği de incelenir; bu da ölçeğin zaman içinde kararlılığını gösterir. Adaptasyon çalışmasında, Genel Sosyotelist Olma Ölçeği'nin Türk örnekleminde güvenilir bir araç olduğu doğrulandı kabul edilmektedir.

Faktör Analizi

Genel Sosyotelist Olma Ölçeği'nin Türkçeye **uyarlaması** sürecinde, ölçeğin yapısal boyutları netleştirmek için **faktör analizi** yöntemleri kullanılmıştır. İlk olarak Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile maddelerin faktör yükleri ve faktör sayısı incelenmiş, ardından elde edilen yapıların orijinal ölçek yapılarıyla ne kadar örtüşüğünü kontrol etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

uygulanmaktadır.

Bu analizler sonucunda, ölçeğin kuramsal olarak beklenen faktör yapısının Türkçe formda da doğrulandığı ve ölçek maddelerinin ilgili faktörlere yüksek yüklerle ayrıldığı tespit edilmiştir. Bu **faktör analizi** sonuçları, ölçeğin yapı geçerliğinin temel dayanağına oluşturmaktadır.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçeği (Adaptasyon)

Format: Orijinal ölçeğin formatına bağlı olarak muhtemelen 4'lü, 5'li veya 7'li Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmaktadır. (Örneğin: Hiç Katılmıyorum'dan Tamamen Katılıyorum'a.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri veya genel yetişkin popülasyonu (Adaptasyon çalışması genellikle üniversite öğrencileri üzerinde yapılır).

Yaş Grubu: Yetişkinler (18 yaş ve üzeri).

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yaşayan, farklı demografik özelliklere sahip bireylerden oluşan bir örneklem.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan kağıt-kalem veya dijital anket formu.

Anahtar Kelimeler

Sosyotelist Olma, Sosyal ilişkiler, **Güvenirlilik**, **Geçerlik**, Psikolojik Ölçek, Sosyal Psikoloji.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut değil (Kaynakta belirtilmemiştir).

Bağlantı E-posta Adresleri: dorhan@adiyaman.edu.tr

Yazma Adresi: Derya ORHAN GÖKSÜN (Adıyaman Üniversitesi, ilgili bölüm).

Şinler, Ücret ve Test Yolu

Genel Sosyotelist Olma Ölçeği'nin adaptasyon çalışması 2019 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin akademik ve araştırmaya amaçlı kullanılmaları için genellikle yazarın izni gerekmektedir. Ticari

kullan?mlar veya geni? çapl? uygulamalar için sorumlu yazar Derya Orhan Göksün ile ileti?ime geçilmesi tavsiye edilir. Ölçeğin kullan?m? için standart bir ücret bilgisi mevcut de?ildir, ancak akademik kullan?mlar?n genellikle ücretsiz oldu?u varsay?lmaktadır.

Orijinal PDF doküman?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: genel-sosyotelist-olma-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Orhan-Göksün, D. (2019). Sosyotelist olma ve sosyotelizme maruz kalma ölçeklerinin Türkçeye uyarlanması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 657-671.

Makalenin çevrimiçi ba?lant?s?: dergipark.org.tr

Genel Sosyotelist Olma Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??tır. Maddelerin tamam?na ula?mak için ilgili referans makaleye (Orhan-Göksün, 2019) ba?vurulmas? gerekmektedir.